

Life in

How people live in local action groups

4/2018

NADPOZEMSKÉ DIVADLO

**KRÁSY SEVERSKÉJ
PŘÍRODY**

RECEPT&RADY

<http://www.pll.fi>

LEADER NAJSEVERNEJŠIE LAPONSKO

**LEADER
THE NORTHERNMOST
LAPLAND**

Editoriál

OBSAH

Lappi.....	05
Samovia.....	07
Urho Kekkonen.....	09
Lemmenjoki.....	11
Kemijärvi.....	13
Pyhä-Luosto.....	15
Soby.....	17
Rybarčenie.....	19
Zlato a zlatokopovia.....	21
Severské safari.....	23
Nadpozemské divadlo.....	25
Kalakukko.....	27
Rady pro turistov.....	29

PUTOVANIE VIDIEKOM EU-REDAKCIE "LIFEINLAG"

Objektom záujmu dnešného turistu už nie je len masová návšteva veľkých prímorských letovísk, ale aj poznávanie spôsobu života, kultúrno-historických špecifik, tradícií vidieka agroturizmom a ekoturizmom. Na podporu vidieka Európska únia vyčlenila 1% finančných prostriedkov z rozpočtu štrukturálnych fondov a to z fondu poľnohospodárskeho usmernenia a vytvorila program LEADER ktorým sa jednotlivé spoločnosti riadia. Po celom území vidieka EÚ vznikajú neziskové spoločnosti obcí, občanov, podnikateľského a neziskového sektora, tvoriace ucelené územia s vlastnou históriou, kultúrnym dedičstvom a rozvojovou stratégiou. V tejto dobe týchto spoločností je viac ako 2300. Redakcia „Lifeinlag“ Vám cez Vaše obecné webové stránky v rubrike Putovanie vidiekom EÚ chce predstaviť, možno inšpirovať na dovolenku, možno nájsť nového partnera pre obec, vidiecke regióny EU.

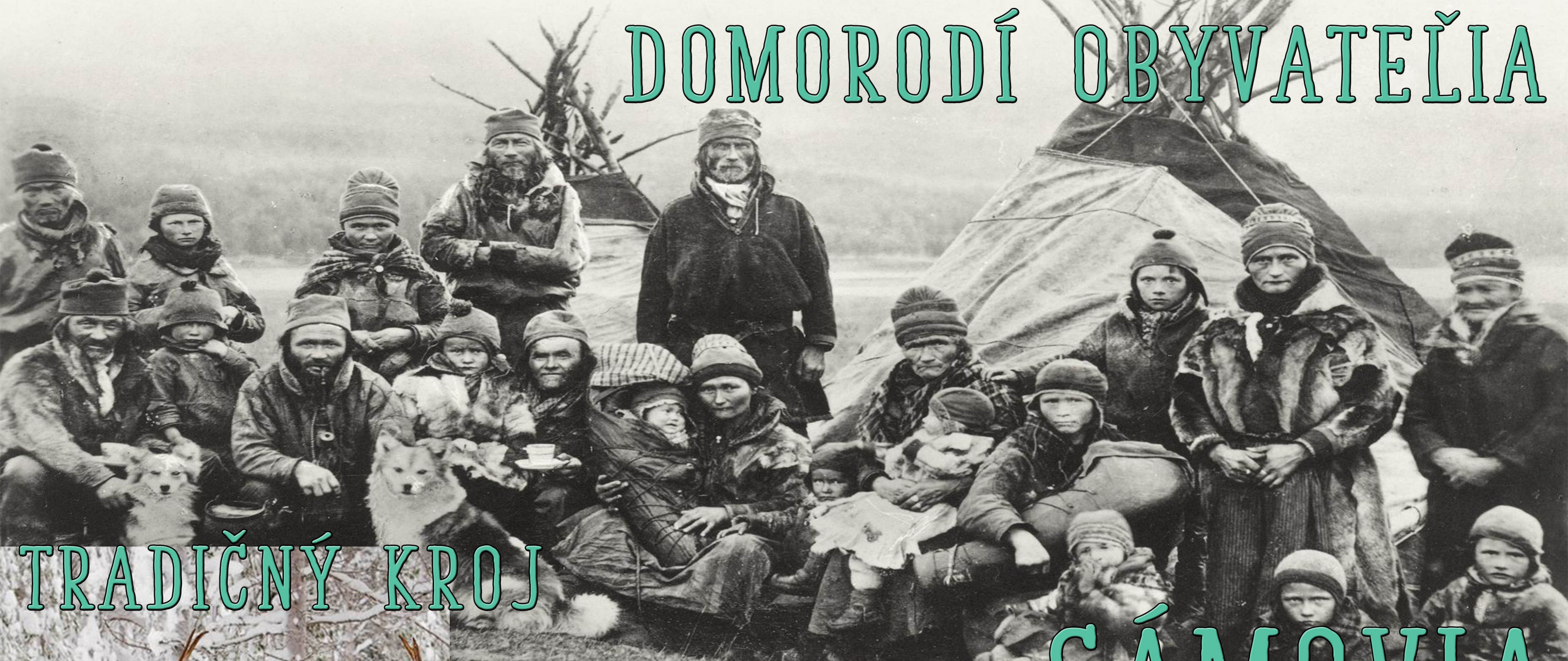

VIDIECKA OBLASŤ

~ LAPPI ~ LAPONSKO ~

Vidiecka oblasť Lappi je najväčšia a najredšie obývaná oblasť Fínska a tvoria ju obce Utsjoen, Inarin, Sodaankylän, Savukosken, Pelkosenniemen, Sallan a Kemijärven. Na západe susedí s Botnickým zálivom a švédskym krajom Norbotten s najsevernejším miestom EÚ, kde na konci cesty E 69 nájdete múzeum, kde prichádzali prvé expedície, ktoré hľadali severný pól. Na východe susedí s ruskou Murmanskou oblasťou. Fínske Laponsko zaberá 29% z rozlohy Fínska a žije tu 3,4% fínskej populácie. 5% podiel populácie tvoria domorodí Sámovia. Najvyšším vrchom oblasti a celého Fínska je Halti z nadmorskou výškou 1320 m n.m. Fínsko je všeobecne známe ako „krajina tisícich jazier“. Na prvý pohľad je to nesmierne nádherná príroda s množstvom jazier obklopený brezovými hájmi bohatých na lesné plody. No vzdialenosti medzi osídlenými oblasťami sú pomerne veľké a cesta je po nich monotónna.

DOMORODÍ OBYVATEĽIA

TRADIČNÝ KROJ

SÁMOVIA

Celá severná časť Fínska, ale hlavne oblasť Lappi patrí domorodým obyvateľom Laponcom nazývaných Sámovia, ktorí sa stále živia chovom sobov. Zaujímavosťou je cestovanie autom po letných cestách. Trošku sa vám cesta predĺži preto, že na asfaltových cestách sa zohrievajú soby, ktoré nemajú strach z áut. Sámovia ako domorodé obyvateľstvo majú právo udržiavať a rozvíjať svoj vlastný jazyk, kultúru, tradície a tieto práva sú zapísané od roku 1995 aj vo Fínskej ústave. V meste Inari je možné navštíviť múzeum sámskej kultúry.

URHO KEKKONEN

Vo vidieckej oblasti Lappi sa nachádza národný park Urho Kekkonen. Je to chránená prírodná oblasť IV.kategórie Medzinárodného zväzu ochrany prírody a nachádza sa v katastri obcí Inarin, Soaankylän, Savukosken. Park bol založený v roku 1983 a rozkladá sa na ploche 2550 km². Je to druhá najväčšia chránená oblasť a nesie meno bývalého fínskeho prezidenta Urho Kekkonena.

Severnou časťou tohto rôznorodého parku preteká rieka Suomujoki. Lákadlom pre turistov sú náročnejšie túry v nádhernej prírode v oblasti, kde sa ešte v tejto dobe bežne chovajú soby.

Druhý národný park oblasti je Lemmenjoki, ktorý sa nachádza v lokalitách obcí Inarin a Kittilä. Bol založený v roku 1956 a od tej doby bol dvakrát rozšírený. Jeho celková rozloha je 2850 km² čo je najväčší národný park Fínska a jeden z najväčších v Európe. Park je pomenovaný po rieke Lemmenjoki, rieka preteká 80 kilometrami územia parku. Do parku čiastočne zasahuje Ovre Anarjohka národný park v Nórsku. Park navštívi cca 10.000 turistov ročne. V parku existuje asi 60 kilometrov výborne označených turistických trás s množstvom chat, ktoré si za poplatok môžete prenajať a stráviť noci v severskej divočine na samote.

vodopád Auttiköngäs

Asi 50 km od mesta sa nachádza najstarší národný park Pyhä – Luosto do ktorého je 3 krát denne pravidelné autobusové spojenie v cene 6 eur. Najkrajšia atrakcia v bezprostrednom okolí mesta je 16 m vysoký vodopád Auttikängäs.

Je mesto ležiace v severnom Fínsku v provincii Laponsko a je to najsevernejšie mesto Fínska. Celá oblasť má 9760 obyvateľov žijúcich na rozlohe 3929,7 km² a to 427,56 km² je voda. Hustota obyvateľov na km² je 2,83. Mesto sa nachádza medzi jazerami Kemijärvi a Pöyliöjärvi. Prvým stálím obyvateľom bol v roku 1580 Ollinpoika

Ammänvaara. Priamo v centre mesta je niekoľko sôch kde najväčšia a najvýznamnejšia je „Otváranie polárneho kruhu“, Lucien den Arend z roku 1990. Je to 20m dlhá oceľová skulptúra. Nachádza sa tu kostol z roku 1951 ale zvon je z roku 1774 navrhnutý Bertelem Liljeqvistem.

KEMIJÄRVI
LAPLAND

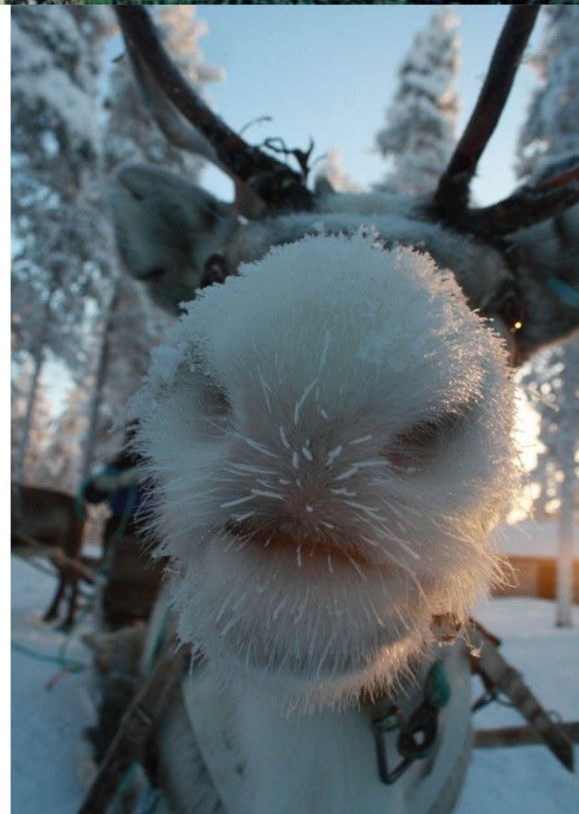

HRAJÚ DÔLEŽITÚ ÚLOHU V ŽIVOTE A KULTÚRE LAPONSKA

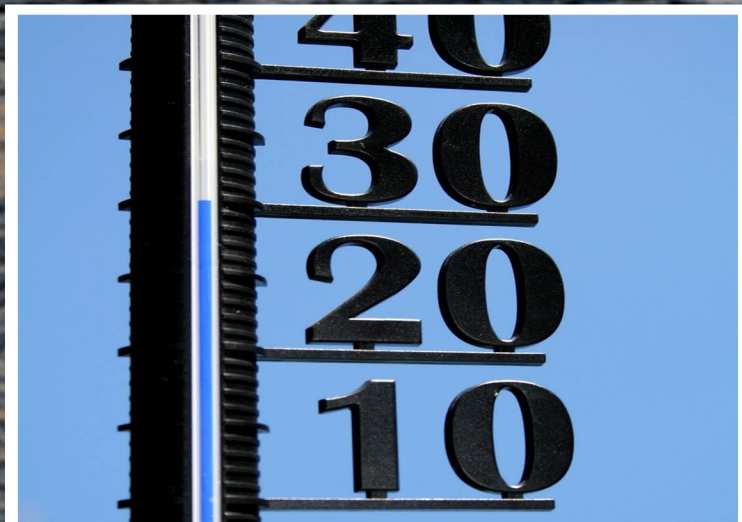
Chov sobov bol a je naďalej významným priemyselným odvetvím v regióne. Na turistických prechádzkach horským terénom je bežné stretnúť sobie stáda. Sobie mäso sa tu považuje za veľkú lahôdku. Pastieri sobov majú vlastnú asociáciu, v ktorej riešia problémy v oblasti sobích fariem. Ak si myslíte, že vo vidieckej oblasti Laponska ako turista nemáte veľa možností vyžitia, veľmi sa mýlite. Ak sem pricestujete cez leto, máte možnosti vychádzok do nádhernej divokej prírody alebo si vyplníte voľné chvíle rybolovom, kanoistikou, horskou cyklistikou, splavovaním horských riek, paraglidingom alebo ryžovaním zlata.

RYBÁRČENIE

Je povolené a vzťahuje sa na lososie rieky Tana a Inari a v každej obci oblasti si môžete zapožičať lodky aj rybárske prúty a návnady. Povolenie na rybolov si možno zakúpiť v rybárskych predajniach a to denný lístok v cene od 25€ do 40€ podľa lokality.

Viac informácií možno nájsť v príručke na stránkach. <http://www.utsjoki.fi>
<http://www.mmm.fi>

Nemýlite sa. V najsevernejšej vidieckej oblasti EÚ letné teploty šplhajú nad 30 stupňov.

Zlato a zlatokopovia

hrali veľkú úlohu v kultúrnej histórii Severného Laponska . Rieka **Ivalojoiki** a rieka **Lemmenjoki** priťahuje roky lovcov pokladov s vierou hľadania bohatstva. Mnoho zlatokopov skutočne našlo menšie nugety v ryžovacej panvici. Hľadanie zlata medzi návštevníkmi Laponska je populárne aj dnes.

Zlatá horúčka začala na rieke Ivalojoiki v roku 1869 - 1900. Zlatá oblasť Tankavaara bola objavená v roku 1936. Ryžovanie zlata na rieke Lemmenjoki začalo v roku 1945. Najväčší zlatý nuget našli vo Fínsku, a vážil **393 gramov** a bol nájdený v roku 1935 na hornom toku rieky Luttojoki.

Najlepší spôsob , ako zažiť zlatú horúčku je pomocou miestnej spoločnosti, ktorá organizuje krátkodobé a dlhodobé ryžovanie zlata - a máte záruku, že zlato nájdete! Tankavaara Múzeum zlata je jediné svojho druhu v Európe, a má veľký význam a postavenie medzi medzinárodnými nadšencami ryžovania zlata. <http://www.tankavaara.fi>

ČÍM KRATŠIA JE „SAFARI“ TÝM JE VZRUŠUJÚCEJŠIA S PROFESIONÁLNYM VODCOM SOBOV. POPRI NIEKOĽKÝCH HODINÁCH SOBÍCH SAFARI SI MÔŽETE VO VEĽKOM UŽIŤ AJ JAZDU NA SNEŽNÝCH SKÚTROCH ČI PSÍCH ZÁPRAHOV PO NÁDHERNEJ ZIMNEJ PRÍRODE.

Saiverstské safari

KALAKUKKO

FÍNSKA KUCHYŇA V SEBE SPÁJA PRVKY RUSKEJ A ŠKANDINÁVSKEJ. NEZASTUPITELNÉ MIESTO TU MAJÚ JEDLÁ Z RÝB A TO Z LOSOSA, ŠTUKY, SLEDOV A OKÁŇOV. NAJROZŠÍRENEJŠÍM JEDLOM JE **KALAKUKKO**. DEZERTY SA PRIPRAVUJÚ HLAVNE Z DOMÁCICH VEĽKÝCH ZDROJOV LESNÝCH PLODOV. PULLA JE TO VLASTNE KOLÁČ AKO NAŠE ŠIŠKY OCHUTENÉ ŠKORICOU A KARDAMOMOM. FÍNI SÚ ZNÁMI VÝROBOU ALKOHOLU – FÍNSKA VODKA. VÝROBA PIVA MÁ VO FÍNSKU TIEŽ DLHÚ TRADÍCIU . JE PREDÁVANÉ V OBCHODOCH S POTRAVINAMI ALE AJ V ŠPECIÁLNYCH OBCHODOCH NA ALKOHOL.

PRÍPRAVA 45 MINUT PRE ŠTYRI OSOBY **MIERNE POKROČILÉ**

1kg ryby najvýhodnejší sled', okáč ale používajú sa aj iné druhy rýb
0,75 kg bravčového mäsa nakrájaného na rezančeky
0,5 kg slaniny narezanej na dlhé pásy
3 polievkové lyžice soli (sol' vynechať, ak je už solené bravčové mäso)
nové korenie

CESTO

2,5 šálky vody
3 šálky preosiatej ražnej múky
2 šálky preosiatej pšeničnej múky
4 lyžičky soli
kvasnice
olivový olej
sol podľa chuti

Očistite ryby , odstráňte plutvy a vnútornosti. Môžete ponechať hlavy ak máte odvahu ich zjesť .
Zmiešajte múky a sol' . Pridajte droždie do vlažnej vody. Kvasnice úplne rozpustíme a zmiešame s múkou. Pomer múky vody závisí na kvalite múky. Pomer 1:2 funguje vo Fínsku s fínskymi múkami, ktoré obsahujú viac lepku, pri našej múke použijeme menej vody .

Cesto vyvalkáme do kruhového tvaru asi 1cm hrubého. Na cesto poukladajte do polkruhu najprv bravčové mäso, potom ryby a zas bravčové mäso a na koniec dáte slaninu. Všetky časti koreníme novým korením a solíme podľa vrstiev. Cesto preložte a veľmi dobre spojte. Pečieme pri 250 stupňoch 3 až 7 hodín podľa veľkosti rýb.

RADY PRE TURISTOV

SLOVENSKE VELVYSLANECTVO VO FÍNSKU

Armfeltintie 25, 00100 Helsinki

Tel.: +358 9 6811 7810,

Tel.: +358 9 6811 7814

Fax: +358 9 6811 7820

E-mail: skemb.hels@sci.fi,

www.helsinki.mfa.sk

Pohotovosť a bezpečnosť:

Lekárska pohotovosť: 112

Polícia: 10022

Cena benzínu je 1,30 Euro/l

Časový posun: +1 hod

Strava je výborná, no má zdrvujúci útok na Váš rozpočet. Preto si treba pri ceste do týchto oblastí zabezpečiť polpenziu alebo plnú penziu už pri objednávaní dovolenky. V druhom prípade treba prísť zásobený instantnými polievkami a konzervami. Najlacnejšími supermarketmi sú RIMI alebo **RUOKAVARASTO**, ktoré sa nachádzajú vždy mimo obývanej oblasti a ich centra.

Najlacnejším spôsobom **ubytovania** je kemping. Stanovať môžete takmer všade, nie je to zakázané. Každý sa môže pohybovať voľne v prírode kde chce, ale na vlastnú zodpovednosť. Oheň sa smie zakladať len na určených miestach, ktorých je v turistických oblastiach dostatok. Ceny za kemping sú od **15 €** za stan a za chatku zaplatíte od **55 €** za deň. Dobré je vlastniť kempingový medzinárodný preukaz, za ktorý získate ubytovacia zľavu.

KONTAKT:

masturiec.animacie@gmail.com

redaktor - Daniel Mikoláš

preklad - PaedDr. Mária Uličná

grafický design - Mgr. Helena Ďuranová

Spracované v spolupráci s Johanna Liinamaa

Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Akékoľvek použitie častí alebo celku, najmä rozmnožovanie a šírenie textov, fotografií či grafov akýmkoľvek mechanickým alebo elektronickým spôsobom aj v inom než slovenskom jazyku bez písomného povolenia vydavateľa je zakázané.